

Okullarda Uygulanan Öğretim Programlarına Sene Sonu Toplantılarından Bakış

An Overview of Meetings at the End of the Year to Curriculum Applied at Schools

Veda Yar Yıldırım¹

Özet

Okullarda öğretmenler kurulu toplantılarının bir öğretim yılında en az üç defa yapılması yönetmeliklerle mevzuata bağlanmıştır. Bu toplantılarda okullarda uygulanan öğretim programlarının da görüşülmesi istenmektedir. Bu çerçevede araştırmanın amacı, okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu öğretmenler kurulu toplantılarından bakarak değerlendirmektir. Araştırma nitel yöntemle uygun durum çalışması deseniyle planlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek (hangi okuldan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarının alınacağı) için uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla farklı okul türlerinden alınan 20 adet sene sonu öğretmenler kurul toplantısı doküman incelemesi ve içerik çözümlemesi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda sene sonu öğretmenler kurul toplantılarında öğretim programlarının görüşülmesinin oldukça düşük düzeyde olduğu ve öğretim kademesi yükseldikçe öğretim programlarının görüşülmediği görülmüştür. Ayrıca sene sonu öğretmenler kurul toplantılarında bir standart olmadığı görülmüştür. Eğitim çalışanlarına (okul yöneticisi ve öğretmen) yönelik toplantı yönetimi konusunda eğitim verilebilir. Okul süreçlerinin kalbi olan öğretim programlarına ilginin ve bilginin artırılması yönünde çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programları, Sene Sonu Öğretmenler Kurulu Toplantısı

Abstract

It is connected to legislation by regulations that teachers' board meetings are held in schools at least three times during a school year. At these meetings, it is requested that curriculum applied at schools are discussed. In this framework, the purpose of the research is to assess the curriculum applied at schools by looking at teachers' board meetings at the end of the year. The research was planned in case study design appropriate to qualitative method. Appropriate sampling method was used to determine the study group of the research (from which schools teachers' board meetings at the end of the year will be taken). For this purpose, 20 teachers' board meetings at the end of the year taken from different types of schools were analyzed by document analysis and content analysis. As a result of the analysis, it was seen that the discussion of the curriculum was very low at teachers' board meetings at the end of the year and curriculums were not discussed as the teaching level rose. It was also seen that there was no standard at teachers' board meetings at the end of the year. Training can be given to education staff (school administrator and teacher) on meeting management subject. Applications can be planned to increase the interest and knowledge of curriculum that are the heart of school processes.

Key words: Curriculum, Teachers' Board Meeting at the End of the Year

¹ Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Doktora Öğrencisi, vedayaryildirim@gmail.com

GİRİŞ

Program, sözlük anlamı olarak yapılacak bir işin bölümlerini, bölümlerin sırasını ve zamanını gösteren tasarı, yetişek olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017). 20. yy'a kadar farklı birçok öğretim programı tanımı yapılmıştır. Bunlar konular listesi, ders içerikleri (Tyler, 1981), çalışmaların programlanması, öğretim materyalleri listesi, derslerin sıralanması, hedef davranışlar grubu, okul içinde ve dışında öğretilen her şey, okul personeli tarafından planlanan her şey gibi tanımlardır (Demirel, 2013). Eğitim programları, öğrencide gözlemeye karar verilen hedef ve davranışları, onların içerikle bağlantısını, eğitim ve sınav durumlarını kapsar (Sönmez, 2015). Türk eğitim sisteminde öğretim programlarına ilişkin düzenlemeler dönem dönem yapılmaktadır.

İlkokul ve ortaokullarda halen uygulanmakta olan öğretim programları yapılandırmacı yaklaşım anlayışında, 2004-2005 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan daha sonra farklı düzenlemeler yapılan ve halen devam etmekte olan öğretim programlarının temel yaklaşımları, programın uygulanmasında sorumlu olan eğitim çalışanlarının görevleri Tebliğler Dergisinde (2004) yayınlanmıştır. Talim Terbiye Kurulu, Öğretim Programları Daire Başkanlığı okul öncesi eğitim kademesinde 3 ders öğretim programı, ilköğretim (ilkokul+ortaokul) kademesinde 46 ders öğretim programı, ortaöğretim kademesinde 108 ders öğretim programı olmak üzere toplamda 157 ders öğretim programını uygulanmak üzere hazırlamıştır. Bu ders öğretim programları halen okul kademelerinde zorunlu ve seçmeli bir şekilde yürütülmektedir (MEB, 2017).

Yukarıda belirlenen öğretim programları okullarda uygulanmaktadır. Okul, belirli yaşta bulunan öğrencilere bir programın uygulanarak yetiştirildiği eğitim sisteminin, üretim amaçlı somut örgütlenmesidir (Açıkalın, 1998: 1). Okullarda uygulanan öğretim programlarının amacına ulaşıp ulaşılmadığına ilişkin okullarda yapılan öğretmenler kurul toplantıları ışık tutabilir. Milli Eğitim Bakanlığı yapılan öğretmenler kurul toplantılarını yönetmeliklerle mevzuata bağlamıştır. Bunlardan birisi “Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”dir (2014). Bu yönetmelikte öğretmenler kurulu ile ilgili olarak aşağıdaki bölüm yer almaktadır:

Öğretmenler kurulu

MADDE 34 – (1) Öğretmenler kurulu, okul müdürünün başkanlığında varsa müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları ile öğretmenlerden oluşur. Müdürün bulunmadığı zamanlarda öğretmenler kuruluna varsa müdür başyardımcısı, yoksa görevlendireceği müdür yardımcılarından biri başkanlık eder. (2) Kurul çalışmaları ile ilgili olarak; a) Öğretmenler kurulu, ders yılı başlamadan önce, ikinci dönem başında ve ders yılı sonunda toplanır. Ayrıca okul müdürünün gerekli gördüğü zamanlarda ve kurul üyelerinin salt çoğunluğunun yazılı isteği doğrultusunda da kurul toplantısı yapılır.

Diğer bir yönetmelik, “Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği” dir (2013). Bu yönetmelikte öğretmenler kurulu ile ilgili aşağıdaki bölüm yer almaktadır:

Öğretmenler kurulu

MADDE 109- (1) Öğretmenler kurulu, kurumun öğretmen, uzman ve eğitici personelinden oluşur. (2) Öğretmenler kurulunun başkanı okul müdürüdür. Öğretmenler kurulu, müdürün bulunmadığı durumlarda müdürlüğe vekâlet edenin başkanlığında toplanır. (3) Öğretmenler Kurulu, ders yılı başlamadan önce, ikinci dönem başında ve ders yılı sonunda toplanır. Ayrıca okul müdürünün gerekli gördüğü zamanlarda ve kurul üyelerinin salt çoğunluğunun yazılı isteği doğrultusunda da kurul toplantısı yapılır. (6) **Öğretmenler kurulunda; a) Bir önceki toplantıda alınan kararların değerlendirilmesi, b) Öğretim programlarının uygulanması,**

Yukarıda birer bölümleri verilen iki yönetmelikte de öğretmenler kurul toplantılarının nasıl yapılacağı ve içeriği hakkında bilgi verilmektedir. Öğretmenler kurulunun bir öğretim yılında en az üç kez toplanması belirtilmektedir. Özellikle ortaöğretim kurumları yönetmeliğinde bu kurullarda nelerin görüşüleceği açıkça belirlenmiştir. Görüşülecek konulardan ikincisi; “b)

“*öğretim programlarının uygulanması*” başlığı eğitim ve öğretim süreçlerini içermektedir. Bu araştırmanın da konusu okullarda uygulanan öğretim programlarıdır. Araştırmanın temel hipotezi de şayet sene sonu öğretmenler kurul toplantıları incelenirse okullarda uygulanan öğretim programlarının uygulanmasına yönelik veriler oluşturulabilecektir. Oluşturulan verilerin analiziyle öğretim programlarının uygulanmasına ilişkin bir takım bulgulara ulaşılabilecek ve önerilerde bulunabilecektir.

Yukarıda belirtilen çerçevede araştırmanın amacı, okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu öğretmenler kurulu toplantılarından bakarak değerlendirmektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri açısından öğretim programının yeri nedir?
2. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde öğretim programı içerikli başlıkların konu analizleri nasıldır?
3. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların okul türü açısından analizleri nasıldır?
4. Çalışma grubunda yer alan müstakil anaokulu veya bünyesinde anasınıfı bulunan ilkokullara öğretim programları veya eğitim-öğretim durumu öğretmenler kurulu toplantılarına nasıl yansımaktadır?
5. Çalışma grubunda yer alan ilkokullara öğretim programları veya eğitim-öğretim durumu öğretmenler kurulu toplantılarına nasıl yansımaktadır?
6. Çalışma grubunda yer alan ortaokullara öğretim programları veya eğitim-öğretim durumu öğretmenler kurulu toplantılarına nasıl yansımaktadır?
7. Çalışma grubunda yer alan liselerde ilkokullara öğretim programları veya eğitim-öğretim durumu öğretmenler kurulu toplantılarına nasıl yansımaktadır?

YÖNTEM

Bu çalışmada amaç, okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu öğretmenler kurulu toplantılarından bakarak değerlendirmektir. Araştırmada sene sonu öğretmenler kurul toplantıları nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılarak incelenmiştir. “Durum çalışması “nasıl” ve “niçin” sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada okullarda yapılan sene sonu toplantı tutanaklarında yer alan gündemler ve bu gündemlerden özellikle öğretim programları konu başlıkları incelenerek okuldaki eğitim öğretim süreçleri durumu hakkında değerlendirme yapılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu belirlerken (hangi okuldan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarının alınacağı) için uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yaklaşım araştırmacıya daha kolay ulaşabileceği alanlardan veri toplama imkanı vermektedir (Balcı, 2004; 88). Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmektedir;

Tablo 1. Çalışma grubuna ait bilgiler

Okul No	Anaokulu	Bünyesinde Anasınıfı olan okul	İlköğretim		Lise
			İlkokul	Ortaokul	
O1		X	X	X	
O2				X	
O3				X	
O4		X	X		
O5				X	
O6					X
O7			X	X	
O8		X	X	X	
O9		X	X	X	
O10		X	X	X	
O11				X	
O12				X	
O13	X				
O14		X	X	X	
O15					X
O16			X		
O17		X		X	
O18					X
O19					X
O20				X	
TOPLAM	1	7	8	13	4

Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmektedir. Buna göre araştırma bünyesinde sene sonu öğretmenler kurul toplantısı değerlendirilen okul sayısı 20 tanedir. Bu okullar Tokat ili merkez ve ilçelerinde yer alan okullar arasından seçilmiştir. Bunlardan 1 tanesi anaokulu, 4 tanesi lise 15 tanesi de ilk+orta okuldur. Ayrıca bünyesinde anasınıfı bulunan ve tutanağa yansıyan 7 anasınıfının raporu da incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin elde edilmesi için öncelikle izinler alınmıştır. Daha sonra tüm okul türlerinden olmak üzere sene sonu öğretmenler kurul toplantıları istenmiştir. Tutanakların verilmesinde sakınca görülmeyen, özel durumlar içermeyen tutanaklar toplanmıştır. Tutanaklar alınırken özellikle okul isimlerinin ve tutanak içerisinde geçen isimlerin üzerleri kapatılmıştır. Toplantı tutanaklarından birer fotokopi alınmıştır. Tutanakların farklı okul türlerinden alınmasına özen gösterilmiştir. Toplamda 32 tutanaktan 20 tanesi analiz edilmeye uygun bulunarak incelemeye alınmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada iki farklı araştırma yöntemi bir arada kullanılmıştır. Birinci yöntemde okullardan elde edilen toplantı tutanakları doküman analizi tekniği ile incelenmiştir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Araştırmada kullanılan bir diğer yöntem ise, içerik çözümlemesi yöntemidir. İçerik çözümlemesi yöntemi, Öğülmüş (1991) tarafından “Psikoloji, sosyoloji, tarih, edebiyat, gazetecilik, siyasal bilimler gibi değişik alanlarda farklı amaçlarla kullanılabilen ve temelde davranışları doğrudan gözlemlemek yerine bireylerin sembolik davranışlarını, tutumlarını, vb. çözümlenmeye dayanır.” şeklinde tanımlanmıştır. Bu çalışmada da incelenen sene sonu toplantı tutanaklarında yer alan görüşmeler, aralarda geçen diyaloglar araştırmacı tarafından içerik çözümlemesine tabi tutularak ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın iç geçerliğini artırmak için ilgili alan yazın incelemesi sonucunda konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Kavramsal çerçeve oluşturulurken özellikle Temel eğitim ve ortaöğretim yönetmeliklerinin (2013, 2014) öğretmenler kurulu başlıkları incelenmiştir. Araştırmanın dış geçerliğini artırmak için araştırmacı, süreçte yapılanları ayrıntılı bir biçimde tanımlamıştır. Doküman analizi aşamasında araştırma güvenilirliğini artırmak amacıyla elde

Yıldırım, Y., V. (2017). Okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu toplantılarından bakış. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 18-28.

edilen tutanaklar araştırmacı tarafından analiz edilmiş ve başka bir alan uzmanı tarafından incelenerek nihai hali belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına bağlı bulgulara yer verilmektedir.

1. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri açısından müfredatın yeri

Tablo 2. Sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri açısından öğretim programının yeri

Okul No	Görüşülen gündem madde sayısı	Öğretim programı içerikli madde sayısı	Görüşülen gündem madde sayısı/ öğretim programı içerikli gündem madde sayısı % lik oran
O1	16	4	25
O2	18	1	5
O3	14	4	21
O4	13	1	7
O5	11	1	9
O6	18	3	16
O7	14	1	7
O8	16	1	6
O9	13	3	23
O10	15	4	26
O11	6	2	33
O12	13	3	23
O13	7	1	14
O14	5	1	20
O15	15	5	33
O16	11	1	9
O17	7	2	28
O18	17	3	17
O19	13	3	23
O20	11	1	9
TOPLAM	253	44	17

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu toplantılarının gündem madde sayıları arasında benzerlik veya tutarlılık görülmemektedir. Okulların yaptığı işler yönetmeliklerde belirlenmiştir. Yapılan işlerin çeşitliliği dikkate alındığında gündem maddelerinin çok daha fazla olması beklenmektedir. Bu durum gündem olabilecek konuların okuldan okula değişebileceğiyle açıklanabilir. Tüm gündem maddeleri dikkate alındığında konusu öğretim programı, eğitim öğretim konularını içeren maddeler incelendiğinde yine farklılıklar görülmektedir. Çalışma grubunda yer alan 20 okulun sene sonu öğretmenler kurul toplantısında toplamda 253 gündem maddesi görüşülürken yine toplamda 44 gündem maddesinin öğretim programı veya eğitim öğretime ilişkin olduğu görülmektedir. Toplam gündem maddelerinin eğitim-öğretime oranı ise % 17 olarak görülmektedir.

Yıldırım, Y., V. (2017). Okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu toplantılarından bakış. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 18-28.

2. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların konu analizleri

Tablo 3. Sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların konu analizleri

M. N.	Kodlanmış program içerikli başlıkların konular	f
1	Eğitim öğretim sürecinde sınıf başarılarının görüşülmesi (O1,O2,O3,04,O5,06,07,O8,O9,O10,O11,O12,O13,O14,O15,O16,O17,O18,O19,O20)	20
2	TEOG sınavları (O1, O3, O6, O9, O10, O11, O12, O17)	7
3	Destekleme ve yetiştirme kursları (O3, O10, O13, O15, O18, O19)	6
4	Öğrenci başarıları (O1, O3, O17)	3
5	Zümre ve şube öğretmenler kurulu görüşmelerinin değerlendirilmesi (O3, O6)	2
6	Seçmeli dersler (O9, O10)	2
7	Eğitim-öğretim sürecinde yaşanan olumsuzluklar (O1, O5)	2
8	Akademik başarıyı artırma (O18)	1
9	EBA kullanımı (O15)	1
10	Akıllı tahta kullanımı (O15)	1
11	Deneme sınavlarının değerlendirilmesi (O15)	1

Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların konu analizleri incelendiğinde (Tablo 3) öğretim programlarının doğrudan görüşüldüğü hiçbir başlık bulunmamaktadır. Ancak tutanaklar incelendiğinde kısmen de olsa programlara ilişkin görüşlerin bulunduğu görülmektedir. Eğitim öğretim süreci içerisine girebilecek konuların analizi yapıldığında tüm okullarda eğitim öğretim sürecinde sınıf başarılarının görüşülmesi maddesinin olduğu görülmektedir. Bunu sınavlar başlığı takip etmektedir.

3. Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların okul türü açısından analizleri

3.1. Çalışma grubunda yer alan okullardan müstakil anaokulu veya bünyesinde anasınıflı bulunan ve toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

Tablo 4. Sene sonu öğretmenler kurulu toplantısında anaokulu/anasınıflı türünde öğretim programları veya eğitim-öğretim

S.N.	Okul Kodu	Öğretim programları veya eğitim-öğretim görüşmeleri
1	O1	Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
2	O4	Bir öğrenci dışında programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
3	O8	Başarılı bir eğitim-öğretim süreci geçirilmiştir. Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
4	O9	Başarılı bir eğitim-öğretim süreci geçirilmiştir. Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
5	O10	Başarılı bir eğitim-öğretim süreci geçirilmiştir. Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
6	O13	Öğrencilerin durumlarının görüşülmesi. Başarılı bir eğitim-öğretim süreci geçirilmiştir. Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.
7	O14	Eğitim öğretim sürecinde velilerin ilgisiz kaldığı
8	O18	Başarılı bir eğitim-öğretim süreci geçirilmiştir. Programın kazanımlarına ulaşılmıştır.

Çalışma grubunda yer alan okullardan müstakil anaokulu veya bünyesinde anasınıflı bulunan ve toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim analiz edildiğinde (Tablo 4) toplamda sekiz anaokulu veya sınıfında programın kazanımlarına

Yıldırım, Y., V. (2017). Okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu toplantılarından bakış. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 18-28.

ulaşıldığına dair görüşler bulunmaktadır. Programın kazanımlarına ulaşarak başarılı bir öğretim yılı geçirdiklerine ilişkin görüşlerin bir arada kullanıldığı görülmektedir.

3.2. Çalışma grubunda yer alan ilkokullarda toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

Tablo 5. Çalışma grubunda yer alan ilkokullarda toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

S.N.	Okul Kodu	Öğretim programları veya eğitim-öğretim görüşmeleri
1	O1	1. sınıfta hedeflere ulaşıldı. Okuma yazma %90 oranında gerçekleştirildi. Yabancı uyruklu öğrencilerde okuma yazma sorunları bulunmakta. 2. ve 3. Sınıf öğretmenlerine göre müfredat tamamlandı. Kaynaştırma öğrencileri okuma yazmayı öğrendiler. 4. Sınıf öğretmenine göre program yoğundu ancak tamamlandı.
2	O4	1. sınıfta hedef davranışlara ulaşılmıştır. 2. Sınıf öğretmenine göre müfredatta yer alan hedef ve davranışlara ulaşılmıştır. 2 öğrenci sınıf tekrarına bırakılmıştır. 3. Sınıf ve 4. Sınıflarda hedef davranışlara ulaşılmıştır.
3	O7	1,2,3,4. Sınıflarda müfredat hedef davranışlara ulaşılmıştır. Her gün 20 dakikalık okuma yapılmıştır.
4	O8	1,2,3,4. Sınıflarda müfredat hedef davranışlara ulaşılmıştır. Her gün 20 dakikalık okuma yapılmıştır. 2. Sınıftan ve 3. Sınıftan birer öğrenci sınıf tekrarına bırakılmıştır.
5	O9	Birinci sınıfta bir öğrenci haricinde herkes okuma yazmaya geçmiştir. Okulda bulunan diğer öğrenciler başarıya ulaşmıştır. Program değerlendirilmesi bulunmamaktadır.
6	O10	Başarılı bir eğitim-öğretim dönemi geçirilmiştir. Problemleri birkaç öğrenci hakkında görüş bildirilmiştir. Program değerlendirilmesi bulunmamaktadır.
7	O14	Program değerlendirilmesi bulunmamaktadır.
8	O16	Ödevler konusunda görüşler bulunmakta ancak program değerlendirilmesi bulunmamaktadır.

Çalışma grubu kapsamında yer alan 8 ilkokulda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında yer alan öğretim programı, eğitim öğretim sürecine ilişkin görüşler incelendiğinde, 4 okulda müfredatın tamamlandığı, diğer 4 okulda müfredata ilişkin görüş bulunmadığı, daha çok öğrenci durumlarının görüşüldüğü görülmektedir. Programa ilişkin görüşlerde kavramlar incelendiğinde kazanım yerine davranış kullanıldığı görülmektedir. Tablo 5 incelendiğinde çalışma grubunda yer alan ilkokullarda öğretim programı konusunda görüşmelerin yüzde elli de olsa yer aldığı ve tamamlandığı görülmektedir.

3.3. Çalışma grubunda yer alan ortaokullarda toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

Tablo 6. Çalışma grubunda yer alan ortaokullarda toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

S.N.	Okul Kodu	Öğretim programları veya eğitim-öğretim görüşmeleri
1	O1	İngilizce öğretmenine göre öğrenmede zorluklar yaşanmıştır. Türkçe öğretmenine göre müfredat tamamlanmıştır. Fen Bilgisi öğretmenine göre müfredat tamamlanmış ve deneyler yapılmıştır. Matematik öğretmenine göre müfredat yoğun olmasına rağmen tamamlanmıştır. Sosyal, Din Kültürü ve İngilizce öğretmenlerine göre müfredat tamamlanmıştır. Beden eğitimi öğretmenine göre okulda çok sayıda lisanslı öğrenci çıktığı, Teknoloji tasarım öğretmenine göre 7. Sınıflarda problem olmadığı ancak 8. Sınıflarda malzeme eksikliğinin bulunduğu belirtilmektedir.
2	O2	Koçluk sisteminin görüşüldüğü görülmekte ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
3	O3	TEOG sınavına odaklanıldığı için bazı projelerin aksadığı, TEOG sınavı değerlendirmesinin yapıldığı, destekleme kursları için seviye sınıfları yapıldığı konuları görüşülmüş ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
4	O5	TEOG sınavı değerlendirilmesi yapıldığı, öğrencilerin kitap okumalarının az olduğu konuları görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
5	O7	TEOG sınavı değerlendirilmesi yapıldığı, x isimli öğrencinin davranış problemleri, derslerin sınıf başarı ortalamalarının görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
6	O8	Ders materyallerinin zamanında hazırlanması gerektiği, velilerle işbirliğinin önemi, Türkçe derslerinde okumaya ağırlık verildiği, farklı yöntemler uygulandığı, matematik dersinin sevdirmeye çalışıldığı görüşülmüş ancak programa ilişkin görüşlere yer verilmediği görülmüştür.
7	O9	Ödül-ceza alan öğrencilerin durumları, sınıf başarı ortalamalarının görüşüldüğü görülmektedir. Ayrıca müzik, DKAP, Sosyal bilgiler, Türkçe, Görsel sanatlar, Matematik, İngilizce öğretmenlerine göre programın amaçlarına ulaşıldığı görülmektedir.
8	O10	Öğrencilerin uyum sorunları, şube öğretmenlerin sınıf değerlendirmesi, öğrenci sorunları, TEOG sınavı değerlendirilmesi konuları görüşülmüş ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
9	O11	Şube öğretmenlerinin sınıf değerlendirmeleri, zümre başkanlarının ders değerlendirmesi bulunmakta, TEOG sınavı değerlendirilmesi bulunmakta ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
10	O12	DKAP öğretmenine göre hadislerin ve ayetlerin yorumlanmasında zorluk çekildiği, dersler bazında genel değerlendirmelerin olduğu konuları görüşülmüş ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
11	O14	Programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
12	O17	TEOG sınavına ilişkin değerlendirme bulunmakta ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmamaktadır.
13	O20	Öğrenci davranışlarının ve TEOG sınav sonuçlarının değerlendirildiği, seviye sınıflarının konuşulduğu ancak programa ilişkin değerlendirme olmadığı görülmektedir.

Çalışma grubu kapsamında yer alan 13 ortaokulda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında yer alan öğretim programı veya eğitim öğretim sürecine ilişkin görüşler incelendiğinde, iki okulda öğretim programlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin olduğu ve programın tamamlandığı diğer okullarda öğretim programlarına ilişkin çok az görüşün olduğu görülmektedir. Görüşmelerde ağırlıklı öğrenci başarılarının TEOG sınavı olduğu görülmektedir.

3.4 Çalışma grubunda yer alan liselerde toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

Tablo 7. Çalışma grubunda yer alan liselerde toplantı tutanaklarına yansıyan öğretim programları veya eğitim-öğretim

S.N.	Okul Kodu	Öğretim programları veya eğitim-öğretim görüşmeleri
1	O16	Öğrenci başarılarının, değerler eğitiminin, ceza alan öğrencilerin durumlarının görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirmenin bulunmadığı görülmektedir.
2	O15	Dereceye giren öğrenciler, sınıf tekrarı yapan öğrenciler, deneme sınavları, ortak sınavlar, disiplin cezası alan öğrenciler, destekleyici kurslar, EBA kullanımı, derslerde film izlenmesi, akıllı tahta kullanımı konularının görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirmenin bulunmadığı görülmektedir.
3	O18	Sınıf bazlı başarı ortalamaları, başarıyı artırmanın yolları, koçluk sistemi, disiplin durumları, destekleyici ve yetiştirici kurslar konularının görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmadığı görülmektedir.
4	O19	Öğrenci devamsızlıkları, başarılı öğrenciler, disiplin problemi alan öğrenciler, sınıf bazlı ders ortalamaları, YGS ortalamalarının yıllara göre dağılımlarının görüşüldüğü ancak programa ilişkin değerlendirme bulunmadığı görülmektedir.

Çalışma grubu kapsamında yer alan 4 lisede yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında yer alan öğretim programı ve eğitim-öğretim sürecine ilişkin görüşler incelendiğinde öğrencilerin başarı durumları, ceza durumları, ders bazlı ortalamaların olduğu ancak öğretim programlarına ilişkin değerlendirme bulunmadığı görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmada okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanakları incelenerek yürütülen öğretim programlarına ilişkin değerlendirme yapılmıştır. Çünkü sene sonu öğretmenler kurul toplantısı okulun tüm süreçlerinin görüşüldüğü toplantılardır (MEB, 2013, 2014). Görüşme tutanaklarında öğretim programına ilişkin yansımalar elde edilen bulgulardan şu sonuçlara ulaşılabılır;

Çalışma grubunda yer alan 20 okulun sene sonu öğretmenler kurul toplantısında toplamda 253 gündem maddesi görüşülürken yine toplamda 44 gündem maddesinin öğretim programı veya eğitim öğretime ilişkin olduğu görülmektedir. Toplam gündem maddelerinin eğitim-öğretime oranı ise % 17 olarak görülmektedir. Oysa okullarda olması gereken gerçek gündem olması gereken eğitim-öğretim sürecinin görüşülmesi oranı oldukça düşüktür. Oysa okullar eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütüldüğü yerlerdir. Eğitim sisteminin stratejik ve vazgeçilmez ögesi okuldur (Çelikten 2008: 129). Aynı zamanda okullar, önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına ulaşabilmek için mesleğinde ve alanında uzmanlaşmış kadrolar aracılığı ile eğitmek istediği öğrencilere programlı ve sistematik olarak bilgi ve beceri aktarımının gerçekleştiği kamu gözetimi altında işleyen bir sistemdir (Ada & Ünal, 1999: 67).

Toplantı tutanakları incelenirken araştırmacı tarafından fark edilen bir durum; toplantının adının öğretmenler kurul toplantısıyken toplantıyı yöneten müdür ya da yardımcısının daha çok görüş bildirmesidir. Toplantılarda söz ve kararın daha çok yöneticide olduğu gözlemlenmektedir. Oysa Çalışanların görüş bildirmesi ve kararlara katılması, süreç yönünden onların desteğinin alınmasını kolaylaştırdığı (Sabuncuoğlu, 1996: 126) ve onları güdülediği (Can, 1994: 236) bir gerçektir.

Sene sonu öğretmenler kurul toplantısında ana gündem konuları ile görüşme içerikleri tam olarak uyuşmamaktadır. Örneğin çalışma grubunda bulunan tüm okullarda eğitim-öğretim

süreçlerinin değerlendirilmesi yer alırken içeriklere bakıldığında bunun eksik olduğu görülmektedir.

Görüşme gündem maddeleri görüşülürken öğretmenlerin kullandıkları kavramların (örneğin, hedef davranış) gibi yapılandırmacı yaklaşım anlayışında sorunlar olduğunu göstermektedir. Bu sonucu destekleyen araştırmalardan ikisi şunlardır; Yapılandırmacı yaklaşımın öğretmenlerdeki en büyük eksikliğin programın henüz öğretmenlerce yeterince anlaşılabilmiş olması ve hizmet içi eğitim eksikliklerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Çiftçi, Sünbül, Köksal, 2013). Benzer şekilde başka bir araştırma da yeni programın öğretmenler tarafından anlaşılıp uygulanmasında çeşitli sorunlar yaşandığı da ortaya koymaktadır (Dinç ve Doğan, 2010).

Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında görüşülen gündem maddeleri içerisinde program içerikli başlıkların konu analizleri incelendiğinde öğretim programlarının doğrudan görüşüldüğü hiçbir başlık bulunmamaktadır. Ancak tutanak içeriği analiz edildiğinde 20 okul tutanağından sadece 3 tanesinde (O1, O9, O13) öğretim programları görüşüldüğü 17 tanesinde müfredat/ders programlarına ilişkin görüşlerin olmadığı görülmektedir. Oysa program, okul süreçlerinin kalbidir (Şişman, 2007). Eğitim-öğretim programları eğitim örgütlerinin varoluş nedenidir (Başaran, 1994).

Sene sonu öğretmenler kurulunda eğitim-öğretim adına görüşülen diğer bir konunun da sınavlar (TEOG, deneme, YGS) olduğu görülmektedir. Bu durum, okulların sınav odaklı süreçlere bakmalarıyla açıklanabilir.

Çalışma grubunda yer alan okullarda yapılan sene sonu öğretmenler kurul toplantısında okul türü açısından öğretim programlarına ilişkin görüşler farklılaşmaktadır. Farklılıklar değerlendirildiğinde şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır: sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarının tamamında Anaokulu veya anasınıflarında öğretim programlarına doğrudan vurgu yapıldığı görülmektedir. Vurgu özellikle ilginç görülmektedir; “*Öğretim programlarının kazanımlarına ulaşılarak iyi bir öğretim yılı geçirdikleri*” ifadesi okulda uygulanan programın işlevi açısından olumlu değerlendirilmektedir. Zira daha önce de ifade edildiği üzere öğretim programları, okul süreçlerinin kalbidir (Şişman, 2007). İlkokul türünde sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında öğretim programlarına vurgu bulunmaktadır ancak vurgunun yarı yarıya olduğu görülmektedir. Ortaokul türünde sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında öğretim programlarına vurgu kısmen bulunmaktadır. Liselerde sene sonu öğretmenler kurul toplantı tutanaklarında öğretim programlarına vurgu hiç bulunmamaktadır. Okul türlerinde öğretim programlarına yapılan vurgunun alttan üste (anaokulundan liseye) doğru azalmasının nedenini, ders programlarının giderek çeşitlenmesiyle ilişkilendirilebilir. Ancak bu durum üst kademelerde lise, ortaokullarda öğretim programının önemini ortadan kaldırmaz.

Bu sonuçlar çerçevesinde aşağıdaki öneriler geliştirilebilir;

- Sene sonu öğretmenler kurul toplantılarında görüşülecek konularla ilgili bir standart geliştirilebilir. Eğitim çalışanlarına (okul yöneticisi ve öğretmen) yönelik toplantı yönetimi konusunda eğitim verilebilir.
- Okullar, eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütüldüğü kurumlar olarak ele alındığında, sene sonu öğretmenler kurul toplantılarının gündemini büyük oranda eğitim-öğretim başlığı oluşturmalıdır. Bu konuda farkındalık oluşturulabilir.
- Öğretim programlarının okul süreçlerinin kalbi olduğu gerçeğinden hareketle ve araştırma sonuçları açısından öğretmenlerin öğretim programlarını gerekirse tema bazlı değerlendirmeleri istenebilir.
- Okul türleri açısından araştırma sonucu dikkate alınarak liselerden başlayarak sonra ortaokul ve ilkokul müdürlerine öğretim programları konusunda farkındalığı artıracak çalışmalar yapılabilir.
- Sene sonu öğretmenler kurulu toplantılarında öğretim programlarını bizzat yürüten öğretmenlere daha çok zaman ve söz verilebilir.

Yıldırım, Y., V. (2017). Okullarda uygulanan öğretim programlarına sene sonu toplantılarından bakış. *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 18-28.

- Uygulanmakta olan öğretim programının temel yaklaşımı (yapılandırmacı yaklaşım) hakkında kurumlarca ara ara bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal, Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: Pegem.
- Balcı, A. (2004). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. 4. Baskı. Ankara: Pegem.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim yönetimi*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Çelikten, M. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yöneticiliği*, Ankara: Pegem.
- Çiftçi, S. Sünbül, A.M. ve Köksal, O. (2013). Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırmacı Yaklaşımına göre Düzenlenmiş Mevcut Programa İlişkin Yaklaşımlarının ve Uygulamalarının Eğitim Müfettişlerinin Görüşlerine göre Değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, (1), 281-295.
- Demirel, Ö. (2013). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem.
- Diñç, E ve Doğan, Y. (2010) İlköğretim İkinci Kademe Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Uygulanması Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Sosyal Bilgiler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 17-49.
- MEB (2017). Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yönetmeliği. www.meb.gov.tr. Erişim tarihi ve saati: 26.10.2017: 15.00.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği” (26 Temmuz 2014 Resmî Gazete Sayı : 29072). Erişim tarihi ve saati: 10.11.2017. 15.00.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği” dir (7 Eylül 2013 Resmî Gazete Sayı : 28758). Erişim tarihi ve saati: 10.11.2017. 15.00.
- Öğülmüş, S. (1991). İçerik çözümlemesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 213-228.
- Sönmez, V. (2015). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şişman, M. (2007). Okul yönetimi ve öğretim liderliği, *Eğitime Bakış Dergisi*,1: 3-14.
- TDK (2017). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid. Erişim tarihi ve saati: 06.03.2017; 13.00.
- Tyler, R. W. (1981). Curriculum development since 1900. *Educational Leadership*, 38, 598–601.
- Ünal, S. ve Ada, S. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.